

Zienswijze op Beleids- en Financiële Begroting 2019 - 2022

Voorzitter, college,

Bij het behandelen van deze begroting kwam van verschillende fracties de vraag naar voren hoe zinvol het is om nu de rituele dans van de algemene beschouwingen op te voeren met elkaar, terwijl we met smart wachten op het uitvoeringsprogramma van het raadsakkoord. De inhoud van de afgelopen kadernota, die is vastgesteld afgelopen juli 2018, was bewust beleidsarm gehouden met het raadsbrede akkoord in het vooruitzicht. De werkelijke politieke keuzes worden pas later gemaakt. De discussie over het te voeren beleid dat daaruit voortvloeit, inclusief de toe te delen bedragen, zou wat GroenLinks betreft vooral plaats moeten vinden bij de bespreking van het uitvoeringsprogramma.

Een belangrijk doel van de nieuwe samenwerking tussen raad en bestuur was,, onder andere uit oogpunt van werkdruk, om efficiënter met elkaar te vergaderen. Deze algemene beschouwingen voelen voor ons dan ook als een ritueel dat meer tijd kost dan ons lief is.

De voorliggende begroting zien we vooral als een restant van oud beleid. Nodig om de boel draaiende te houden maar, in afwachting van het komende uitvoeringsprogramma, met een duidelijke aflopende houdbaarheidsdatum. Over de begroting willen we daarom onze opmerkingen beperkt houden en minder ingaan op de beleidskeuzes binnen de diverse programma's. Wel op het raadsvoorstel begroting 2019 omdat daar wel nieuw en concreet beleid zichtbaar wordt. Verder wil GroenLinks van de gelegenheid gebruik om de noodzaak en urgentie te benadrukken van het zetten van meer en betere stappen in de energietransitie.

We hebben de vragen waar we in ieder geval graag een reactie op zouden krijgen cursief en dik gedrukt.

Raadsvoorstel begroting 2019

Aan het begin van dit jaar leek het alsof wij ruim in onze jas zaten. GroenLinks maakt zich zorgen dat de ruimte die we tijdens de overleggen rondom het raadsbrede akkoord zagen voor nieuw beleid, er niet of nauwelijks meer is. Om alle beleidsambities te kunnen bekostigen komen we fors in de min uit. Omdat dit niet wenselijk is, wordt er op verschillende manieren geschoven en gesleuteld met posten. Er wordt een aanzienlijk beroep op de reserves gedaan en er wordt voorgesteld om waar mogelijk de afwegingskeuzes door te schuiven naar de kadernota 2020-2023. Kortom voor 2019 is er geen sluitende begroting en pas in 2022 ontstaat er voldoende financiële ruimte voor nieuwe beleidsambities.

Wij vinden het een goed voorstel om waar mogelijk afwegingen door te schuiven omdat we dan een integrale afweging kunnen maken in lijn met het raadsakkoord. Toch blijft ook dan gelden dat de financiële ruimte in 2020 en 2021, zoals het er nu uitziet, niet heel veel groter zal zijn aangezien er pas in 2022 'voldoende' ruimte is. ***Wat vragen ons af of we de komende jaren met handen en voeten gebonden zijn aan de keuzes die we in deze beleidsarme periode gemaakt hebben. Hoe ziet het college dit?***

Wat betreft onze slinkende reserves vragen wij ons af hoe het college tegen onze kleiner wordende buffer aan kijkt? Hoeveel kunnen we hierna nog (verantwoord) onttrekken uit de reserves? Is er bijvoorbeeld nog ruimte voor een revolving fund waarbij energiebesparingen worden voorgefinancierd voor bewoners en bedrijven? Door zo'n fonds kunnen particulieren en bedrijven met onvoldoende financiële ruimte om te investeren in energiebesparende maatregelen, toch meedoen in de energietransitie. Ze betalen de lening af met geld dat vrijkomt door een lagere energierekening. Dat hoeft hen dus netto niets te kosten. Het hoeft

ook de gemeente, afgezien van budget voor ambtelijke uren, netto ook niets te kosten door de investeringen extern te laten financieren tegen (zeer) lage rente, bijv. via het provinciale energiefonds.

We hebben met elkaar voor de behandeling van de begroting een aantal beleidskeuzes in het sociale domein gemaakt waaraan aanzienlijke financiële bedragen hangen. Wij staan nog steeds achter deze keuzes maar vragen ons wel af of de consequenties van het structureel toekennen van de bedragen voor de begrotingsruimte in globale lijnen niet al bekend waren bij het college op het moment dat we deze raadsvoorstellen bespraken. We kunnen gezien de korte tijd die tussen deze raadsvoorstellen en de begrotingsbespreking zit, ons niet voorstellen dat dit niet zo zou zijn. We weten dat er gemeenten zijn waarbij een check op capaciteit (zijn er voldoende uren beschikbaar of moeten er uren bij komen) en een check op geld (consequenties voor budget/begroting) een vast onderdeel van elk raadsvoorstel is. ***Is het college bereid om dergelijke procesafspraken/werkwijze toe te gaan passen in Olst-Wijhe?***

Energietransitie

Groenlinks ziet tot dusver een college en een gemeenteraad die het goed voorheeft met duurzaamheid en energietransitie, daar de eerste stapjes in zet, maar nog kennis en kracht daarin lijkt te missen. Of de urgentie van de broodnodige maatregelen op gemeentelijk niveau nog niet beseft, of wil beseffen. Wij vermoeden onder het college en diverse fracties koudwatervrees en strategische angst om keuzes te maken, die een deel van het kiezersvolk niet zullen behagen.

De begroting die voorligt weerspiegelt voornamelijk business as usual, en benoemd niet of in zeer beperkte mate beleid dat gericht is op energietransitie. Het komt in de begroting niet eens voor als apart taakveld, maar zit (voor zover wij kunnen doorzien) weggestopt onder de taakvelden Afval en Milieubeheer, niet echt hoopgevend dus.

We vestigen dus onze hoop op de nabije toekomst, nml. het beleid zoals verwoord in het komende uitvoeringsprogramma. We vinden het een goede zaak deze af te wachten om integraal afwegingen te kunnen maken over nieuwe beleidskeuzes. En we begrijpen dat een keus voor extra formatieplaatsen binnen het thema duurzaamheid of extra budget voor het energieloket hierop moet wachten. Ook worden met het financieel faciliteren van de coöperatie Goed Veur Mekare en de werkgroep Noordmanshoek goede stappen gezet. Ook vindt GroenLinks de extra € 50.000,- dat het college uitgeeft voor een betere procesbegeleiding van de energievisie, met name gericht op het informeren over en het verbeteren van de acceptatie van windmolens, zinvol en noodzakelijk.

Maar gaan we dan in de tussentijd niks extra's doen? Er zijn tal van maatregelen die ingezet kunnen worden zonder dat hier grote zakken geld voor nodig zijn.

Klimaatadaptatie.

De gemeente zet in op een onderzoek naar klimaatadaptatie, maar lijkt verder een afwachtende houding aan te nemen? Er zijn simpele maatregelen bekend die weinig tot geen geld kosten en in absolute zin bijdragen aan het vergroten van de groene oppervlakte in wijken en daarmee de waterretentie van de bebouwde omgeving en de klimaatadaptatie (omdat grond relatief koel blijft). Bijvoorbeeld deelname aan Operatie Steenbreek waarbij in tuinen meer groen en minder steen wordt gestimuleerd. Of nieuwe voorschriften bij bouwvergunningen zoals het afgeven van minder grote kavels bij nieuwbouwprojecten. En het eisen van een maximale bestaande oppervlakte per kavel, om te voorkomen dat de kavel alsnog wordt volgebouwd met diverse aanbouwen.

Energiebesparing

Van alle kanten horen wij dat de gemeente veel te weinig inzet en aandacht heeft voor energiebesparing. Terwijl de Trias Energetica ons leert dat je daar juist mee moet beginnen. Een van de belangrijkste instrumenten die GroenLinks in zou willen zetten is het revolving fund voor energiebesparing dat hierboven al genoemd is. Het Energieloket zou daar wat GroenLinks betreft een belangrijke spilfunctie in moeten krijgen. Verder denken we hierbij aan extra bouwvoorschriften voor nieuwbouw die energiebesparing aan de voorkant regelt; zuidgericht bouwen (zon en glas is een natuurlijke warmtebron in de woning), en verplicht NOM (Nul Op de Meter).

Warmteplan

De grootste CO₂-uitstoot gerelateerd aan energieverbruik komt niet door onze consumptie van elektriciteit, maar van warmte, voornamelijk vanwege gasverbruik. Bij bewoners gaat dat vooral op aan ruimteverwarming en bij bedrijven gaat het om proceswarmte en ruimteverwarming. Het ministerie van Binnenlandse zaken heeft, om aardgas uit te bannen, de gemeenten onlangs verplicht tot het opstellen van een warmteplan in uiterlijk 2021. GroenLinks vindt dat Olst-Wijhe daar al in 2019 mee moet beginnen en daar op korte termijn ambtelijke uren voor moet reserveren.

Verkeer

Bij besparing van energie denken wij ook aan regelingen die het delen van auto's (bezit) en het laten staan van de auto (gebruik) stimuleren zoals speciale parkeerplaatsen voor alleen deelauto's en een lagere parkeerplaatsnormen voor nieuwbouwlocaties zoals verwoord in het Bestemmingsplan parkeren. Ook het niet meer of veel minder faciliteren van openbare parkeerplaatsen kan bijdragen aan minder autogebruik en bezit. De vrijgekomen plekken opvullen met bomen, waarbij ook de klimaatadaptatie (meer schaduw, minder hitte) is gediend.

Bij de inrichting van de gemeente infrastructuur zou de fiets leidend moeten zijn. Dus geen enkele wegwitbreiding meer, maar aan nieuw asfalt alleen nog maar nieuwe of verbrede fietspaden.

Zonneweide Noordmanshoek

GroenLinks heeft zoals bekend een hoge ambitie mbt grootschalige energieopwek. Windmolens vergen qua besluitvorming en realisatie relatief veel tijd. Om vaart te houden in de CO₂-reductie willen we dat in 2019 de zonneweide in Noordmanshoek wordt gerealiseerd. De 5 ha. die daarmee gemoeid is moet planologisch en procedureel worden losgekoppeld van de overige 20 ha. van Noordmanshoek om verdere vertraging te voorkomen. Het is belangrijk dat er uiterlijk februari 2019 een omgevingsvergunning afgegeven wordt voor de zonneweide, zodat tijdig SDE-subsidie kan worden aangevraagd door ons aller coöperatie Goed Veur Mekare.

Tenslotte

Bovengenoemde suggesties mbt energietransitie passen wat GroenLinks betreft prima in het huidige beleid en benodigen weinig extra financiële dekking.

Onze overige ideeën over energietransitie zijn fundamentele en beslaan ook bredere onderwerpen als lokale economie en landbouw. Verder zien we ook in het sociale domein verbeterpunten. Genoemde thema's zullen we uiteraard terug laten komen tijdens de gesprekken over de uitwerking van het raadsbrede akkoord. Pas als deze uitwerking concreet is, ziet GroenLinks mogelijkheden om begrotingsvoorstellen te doen.

Tenslotte zouden we het kunnen waarderen als het college antwoord kan geven op de bovengenoemde vragen (dikgedrukt) onder Raadsvoorstel begroting 2019.